

دوره آموزشی سپام

معاونت فناوری های نوین
اداره توسعه و تدوین مقررات نظام های
پرداخت

مرداد ۱۴۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- آشنایی کلی با شبکه و سیستم سوئیفت

۱-۱- تاریخچه پیام رسانی مالی و سوئیفت

۱-۲- تاریخچه حضور سوئیفت در ایران

۲- استانداردها و زبان های پیام های مالی

۲-۱- انواع استاندارد مالی

۲-۲- انواع پیام مالی

۳- استاندارد سازی پیام های مالی در ایران

۳-۱ معرفی سپام

۳-۲ معرفی سپام ارزی و ریالی

۴- نحوه تهیه و تولید پیام های ضمانت نامه و اعتباراسنادی

۱- آشنایی کلی با شبکه و سیستم سوئیفت

تاریخچه پیام رسانی مالی و سوئیفت

- قبل از راه اندازی شبکه سوئیفت در دهه ۷۰ میلادی
- تاسیس موسسه سوئیفت در سال ۱۹۷۳ میلادی توسط ۲۳۹ بانک بین المللی
- مزایای بکارگیری از سوئیفت و استاندارد مالی

۱- آشنایی کلی با شبکه و سیستم سوئفت

تاریخچه حضور سوئفت در ایران

- عضویت ۵ بانک بزرگ کشور از سال ۱۳۷۲
- تحریم بانک های ایرانی در اسفند ماه سال ۱۳۹۰
- از سرگیری عضویت بانک های تحریمی ایرانی پس از توافق هسته موسوم به برجام
- خروج یک جانبه ایالات متحده آمریکا از توافق هسته ای در آبان ۱۳۹۷ و تحریم دوباره سوئفت

انواع استاندارد مالی بین المللی

- FIX (Financial Information eXchange Protocol)
- استاندارد ISO 7775
- استاندارد ISO 15022
- استاندارد ISO 20022
- Payment , Securities , Trade Services , Cards , FX

۲- استانداردها و زبان های پیام های مالی

- موسسه سوئیفت استاندارد های پیامی خود را در ۱۱ گروه طبقه بندی نموده است که عبارتند از:
 - ❖ پیام های گروه صفر: پیام های سیستمی میان سوئیفت و اعضا
 - ❖ گروه یک: دستور پرداخت ها و چک ها
 - ❖ گروه دو: نقل و انتقالات بین بانکی
 - ❖ گروه سه: معاملات ارزی
 - ❖ گروه چهار: وصولی ها
 - ❖ گروه پنج: سهام، اوراق قرضه و اوراق بهادار
 - ❖ گروه شش: فلزات گران بها و وام های سندیکایی
 - ❖ گروه هفت: اعتبار اسنادی و ضمانت نامه
 - ❖ گروه هشت: چک های مسافری
 - ❖ گروه نه: صورتحساب ها و مدیریت وجوه
 - ❖ گروه مشترک: پیام های متن آزاد، اعلام، جوابیه، درخواست ابطال و ...

۲- استانداردها و زبان های پیام های مالی

• پیام های مبتنی بر MT (Message Type)

{1:F01OELBATWWAXXX0975000073}	Basic header block
{2:I103ABNANL2AXXXU3003}	Application header block
{3:{113:URGT}{108:INTLPMTS}}	User header block
{4: (CrLf)	Text block
:20:494932/DEV (CrLf)	
:23B:CRED (CrLf)	
:32A:030731EUR1958,47 (CrLf)	
:33B:EUR1958,47 (CrLf)	
:50K:FRANZ HOLZAPFEL GMBH (CrLf)	
VIENNA (CrLf)	
:59:H.F. JANSSEN (CrLf)	
LEDEBOERSTRAAT 27 (CrLf)	
AMSTERDAM (CrLf)	
:70:/INV/ 18042 910412 (CrLf)	Trailer block
:71A:SHA (CrLf)	
-}	
{5:{CHK:123456789ABC}}	

DD200004

۲- استانداردها و زبان های پیام های مالی

- پیام های مبتنی بر **MX (XML Format)**
- اساساً XML یک استاندارد نیست بلکه یک زبان علامت گذاری است
- قابلیت خود توصیفی
- می توان فیلدهای نشانه گذاری شده را به طور آزاد ایجاد کرد
- یکی از بهترین نمونه های انعطاف پذیری در برنامه نویسی

۳- استاندارد سازی پیام های مالی در ایران

• دلایل و نیازمندی ها

- اول اینکه، استفاده از روش های نوین و مکانیزه بر مبنای آخرین استانداردهای جهانی پیام رسانی مالی

- دوم آنکه بانک مرکزی می تواند با دسترسی به منبع متمرکز اطلاعات، نظارتی سازمان یافته و هوشمند را در سرتاسر

مسیر تبادل اطلاعات اعمال نماید.

۳- استاندارد سازی پیام های مالی در ایران

• سامانه پیام رسانی مالی الکترونیکی (سپام)

- به دلیل رصد تعاملات بانک های ایرانی توسط نهادهای خارجی و همچنین ملاحظات هزینه ای که برای پیام های خودمان «سپام» به عنوان یک سامانه پیام رسانی داخلی مبتنی بر زبان سوئیفت

• سپام ارزی

- پشتیبانی کامل از جدیدترین استانداردهای موسسه سوئیفت و نهایتاً هدایت داخلی پیام های سوئیفت بدون ارسال به شبکه سوئیفت و بدون دغدغه خاطر رصد پیام ها توسط بیگانگان

۳- استاندارد سازی پیام های مالی در ایران

• سپام ریالی

- پیرو تصویب دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۰۹/۰۷ شورای پول و اعتبار و ابلاغ آن به بانک های کشور، سامانه سپام عهده دار تبادل پیام های مربوط شد، اداره نظام های پرداخت بانک مرکزی، اقدام به تهیه و تدوین شیوه نامه تهیه و تولید پیام های فارسی اعتبار اسنادی براساس استانداردهای جهانی سوئیفت کرد. اولین نسخه این شیوه نامه در نیمه ابتدایی دی ماه ۱۳۹۱ برای تمام بانک ها ارسال شد.
- با بهره برداری از سامانه اعتبارات اسنادی داخلی بر روی سپام، فاز دوم سامانه با طراحی و پیاده سازی سامانه ضمانت- نامه های بانکی بر روی این زیرساخت در سال ۱۳۹۲ آغاز و در اواسط سال ۱۳۹۳ عملیاتی شد.

۴- نحوه تهیه و تولید پیام های ضمانت نامه و اعتباراسنادی

نوع کاراکترهای مجاز		محدودیت روی طول	
تنها اعداد ۰ تا ۹ (numeric digits)	n	نشان دهنده طول حداکثر (حداقل طول ۱)	Nn
حروف انگلیسی بزرگ شامل A تا Z و حروف فارسی (alphabetic letters upper case only)	a	طول حداقل و طول حداکثر	nn-nn
حروف بزرگ انگلیسی و حروف فارسی و اعداد	c		
حروف هگزا دسیمال A تا F و اعداد	h		
کاراکترهای سپام (SEPAM Character Set)	x	طول ثابت	nn!
EDIFACT Level A Character Set	y		
Information Service Character Set	z		
فاصله (Blank space)	e	حداکثر تعداد خطوط و حداکثر طول خط	nn*nn
Decimals	d		

۴- نحوه تهیه و تولید پیام های ضمانت نامه و اعتباراسنادی

ساختار	شرح
2n	حداکثر دو رقم
3!a	دقیقاً ۳ کاراکتر
4*35x	حداکثر ۴ خط ۳۵ کاراکتری
16-64h	۱۶ تا ۶۴ رقم هگزا دسیمال

۴- نحوه تهیه و تولید پیام های ضمانت نامه و اعتبار اسنادی

• ضمانت نامه بانکی (ریالی) در سپام (LG)

- ضمانت نامه سندی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری به طور غیرقابل برگشت متعهد می شود به محض اعلام و مطالبه هر میزان از وجه مندرج در آن توسط ذی نفع، با رعایت مفاد دستورالعمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی)، وجه مطالبه شده را به ذینفع پرداخت کند.

۴- نحوه تهیه و تولید پیام های ضمانت نامه و اعتبار اسنادی

• ضمانت نامه بانکی (ریالی) در سپام (LG)

- هر ضمانت نامه در سپام می تواند یک و تنها یکی از پنج وضعیت زیر را داشته باشد :

1. فعال (*Active*) .

2. منقضی شده (*Expired*)

3. لغو شده (*Canceled*)

4. صفر شده (*Zeroed*)

5. تسویه شده (*Settled*)

۴- نحوه تهیه و تولید پیام های ضمانت نامه و اعتبار اسنادی

• اعتبار اسنادی داخلی (ریالی) در سپام (LC)

- بر اساس دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی بانک مرکزی، هرگونه گشایش و یا تنزیل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی منوط به اخذ شماره منحصر به فرد از سامانه ای که به همین منظور در بانک مرکزی تعبیه شده، می باشد، و طی هر درخواست سیستمی از سامانه مزبور، فقط یک شماره برای گشایش اعتبار، تخصیص یافته، و اعطای شماره های دسته ای از سوی بانک مرکزی متوقف گردیده است. هم چنین، انجام هرگونه عملیات مربوط به اعتبار اسنادی داخلی - ریالی منوط به تبادل پیام های مربوط از طریق سپام و با درج شماره منحصر به فرد تخصیص یافته، می باشد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

با تشکر